Oświadczenie złożone
przez senatora Wadima Tyszkiewicza
na 34. posiedzeniu Senatu
w dniu 14 maja 2025 r.

Oświadczenie skierowane do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Szanowna Pani Minister!

W imieniu przedstawicieli jednostek samorządu powiatowego zwracam się z uprzejmą prośbą o informację na temat stanu prac zmierzających do poprawy sytuacji w zakresie pieczy zastępczej.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym zadania związane z organizacją i funkcjonowaniem pieczy zastępczej należą do kompetencji powiatów. System ten ma na celu zapewnienie dzieciom, których rodzice nie są w stanie realizować swoich obowiązków wychowawczych, godnych i bezpiecznych warunków opieki i rozwoju. Niestety, obserwujemy obecnie głęboką zapaść w systemie pieczy zastępczej, która skutkuje brakiem skutecznej ochrony dobra dziecka, a ochrona ta stanowi przecież podstawowe założenie tej instytucji. Z powodu niedofinansowania i braku systemowych rozwiązań wiele powiatów nie jest w stanie utrzymać istniejących zasobów rodzin zastępczych, nie wspominając o pozyskiwaniu nowych kandydatów. Dramatycznie zmniejsza się liczba rodzin zastępczych, a dzieci trafiają do przepełnionych placówek, często także te najmłodsze, w wieku poniżej 10 lat.

Mając powyższe na uwadze, wnoszę o rozważenie i wdrożenie następujących propozycji legislacyjnych i systemowych:

— wprowadzenie stałego mechanizmu partycypacji budżetu państwa w kosztach pieczy zastępczej ponoszonych przez samorządy, gdyż obecny brak stabilnego finansowania doprowadził do pogłębiającego się kryzysu w tym obszarze;

— obligatoryjne zatrudnianie asystentów rodziny przez gminy oraz zmniejszenie liczby rodzin przypisanych do jednego asystenta – z 15 do maksymalnie 10; wskazane jest także systemowe finansowanie ich kształcenia ze środków zewnętrznych;

— zmiana formy zatrudnienia zawodowych rodzin zastępczych z umów cywilnoprawnych, umowy-zlecenia, na umowę o pracę celem zapewnienia im stabilności zatrudnienia oraz zdolności kredytowej;

— podwyższenie minimalnego wynagrodzenia rodzin pomocowych do poziomu nie niższego niż 50% wynagrodzenia rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka;

— zwiększenie pomocy finansowej dla osób usamodzielnianych; obecna pomoc wynosząca 759 zł jest niewystarczająca do prowadzenia samodzielnego życia, a brak realnego wsparcia blokuje możliwość zwalniania miejsc w rodzinach i placówkach;

— zapewnienie dzieciom w pieczy zastępczej priorytetowego dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz objęcie ich programem bezpłatnych leków;

— uchylenie art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, który obecnie wyklucza dzieci w pieczy z dostępu do Funduszu Alimentacyjnego;

— rozszerzenie możliwości adopcji zagranicznych jako szansy na znalezienie rodziny dzieciom, dla których nie ma kandydatów do adopcji w Polsce;

— stworzenie w każdym województwie specjalistyczno-terapeutycznych placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci poniżej dziesiątego roku życia z poważnymi obciążeniami zdrowotnymi i emocjonalnymi;

— zmiana przepisów ograniczających tworzenie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, których utworzenie w obecnym stanie prawnym wymaga opinii rzecznika praw dziecka i zgody wojewody; jest to sprzeczne z potrzebami powiatów, które są zobowiązane do zabezpieczenia każdego dziecka.

Wobec tego proszę panią minister o odpowiedzi na poniższe pytania.

1. Jakie są konkretne działania ministerstwa mające na celu przeciwdziałanie zapaści systemu pieczy zastępczej?

2. Czy ministerstwo planuje nowelizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zgodnie z przedstawionymi postulatami?

3. Czy istnieje harmonogram prac Zespołu do Spraw Reformy Systemu Pieczy Zastępczej powołanego 1 lipca 2024 r. oraz plan konsultacji z przedstawicielami samorządów i organizacji społecznych?

4. Czy ministerstwo zamierza zwiększyć środki finansowe dla powiatów z budżetu państwa

z przeznaczeniem na zadania z zakresu pieczy zastępczej?

5. Czy rozważana jest zmiana formy zatrudnienia zawodowych rodzin zastępczych na zatrudnienie na umowę o pracę?

Wadim Tyszkiewicz